

DANIEL ŠPINAR

umělecký ředitel Činohry Národního divadla

Witold Gombrowicz

KOSMOS

Někdy mám pocit, že kromě já tu nikdo není.

Witold, mladý hrdina románu *Kosmos* a jmenovec jeho autora, prchá z dusné rodinné atmosféry ve Varšavě do podtatranského městečka Zakopané a společně s přítelem Fuksem si najme pokoj v malém rodinném penzionu. Vedro, nuda, erotické snění o dceři domácích a hlavně nález oběšeného vrabce odstartují ve Witoldovi bouři myšlenek, která ho dovede ke snaze vybudovat si vlastní systém, najít vlastní řád v chaosu skutečnosti, vytvořit si svůj jedinečný kosmos ve světě, ve kterém staré už neplatí a nové ještě nenastalo. Dobrodružná výprava na temnou stranu vlastní mysli vede Witolda ke stále marnějším pokusům vnutit Vnějšku svou vůli. A šílenství číhá za nejbližším stromem... nežije v nás cosi cizího?

České premiéry 14. a 15. listopadu 2019 na Nové scéně

Witold Gombrowicz
KOSMOS

Překlad: **Erich Sojka**
Dramatizace: **Ivan Buraj, Jan Kačena**
Režie: **Ivan Buraj**
Dramaturgie: **Jan Tošovský**
Scéna: **Antonín Šilar**
Asistentka scénografie: **Františka Králíková**
Kostýmy: **Kateřina Kumhalová**
Hudba: **Tomáš Vtípil**
Kamera: **Dominik Žižka, Jakub Jelen**
Střih: **Alan Sýs**
Světelný design: **Robert Palkovič**
Zvukový design: **Michal Cáb**

Obsazení:

WITOLD: **Matyáš Řezníček**
PÁTER EXPOST: **Petr Reif j. h.**
FUKS: **Jan Bidlas**
LEON: **Ondřej Pavelka**
KULIČKA: **Jana Boušková**
LENA: **Jindřiška Dudziaková**
KATAŠA: **Tereza Vilišová**
LUDVÍK: **Radúz Mácha**
LULEK: **Filip Rajmont**
LULKA: **Pavla Beretová**
HEDIČKA: **Pavλίna Štorková**
TOLEK: **Luděk Fuxa j. h.**

České premiéry 14. a 15. listopadu 2019 na Nové scéně

DRAMATURG O INSCENACI

Witold Gombrowicz (1904–1969) patří mezi nejvýznamnější polské a evropské spisovatele 20. století, třebaže většinu života prožil v exilu v Argentině. Jeho díla, prozaická stejně jako dramatická, se zabývají Formou jako svým ústředním námětem. To platí jak pro ranější práce, jako je třeba *Ferdydurke* či *Yvonna, princezna burgundánská*, tak pro pozdější tvorbu, k níž patří romány *Pornografie* či pro nás klíčový *Kosmos*. Právě v něm se téma Formy stalo úhelným kamenem dění. Autorův poslední román vyšel poprvé v roce 1965 a je považován za jeho nejkomplexnější dílo. Není patrně náhodou, že v letech po jeho vydání byl Gombrowicz opakovaně nominován na Nobelovu cenu za literaturu, třebaže nakonec ji nezískal. V roce 1968 mu podle legendy unikla o jediný hlas... Gombrowiczův „filosofický thriller“ je znepokojivá četba o světě, který ztratil úběžník a kde má v důsledku toho jakýkoliv čin stejnou, totiž žádnou váhu. Román společně dramatisovali Ivan Buraj a Jan Kačena. Ivan Buraj, umělecký šéf brněnského HaDivadla a režisér inscenace, se rozhodl pro žánr live-cinema, který pracuje se součinností jevištní akce s živou kamerou a živým střihem.

Jan Tošovský

REŽISÉR O INSCENACI

Gombrowiczův román v sobě má cosi spikleneckého, cosi z druhé – noční – strany naší společnosti, cosi, co je tajemné a skrývá se to pod povrchem každodenního světa, ale co je každému z nás paradoxně a nečekaně známé. Je to příběh o vztahu mezi vnitřkem a vnějškem, který se odehrává na pomyslném konci dějin v apokalyptickém podnebí permanentního vedra, kdy starý řád, reprezentovaný Bohem, otcem, rodinou či pokročilou moderní společností, už neplatí a nový řád člověka jakožto tvůrce všeho smyslu se stává šílenstvím.

Gombrowicz je dál než existencialismus se svou sladkobolností „údělu“ – on vnímá zavrať člověka ze sebe sama a hlubokou krizi komunikace s vnějškem, do které se svět dostal. Tento vztah mezi vnitřkem a vnějškem je pro mě nejdůležitější otázkou spojenou se současnou klimatickou krizí. Ostatně ta mění právě vztah mezi známým a cizím. Lidský svět chápáme jako vnitřek a naopak přírodu jako nehostinnou – pokusili jsme se ji civilizovat, protože pro nás byla vnějškem. Avšak naše „civilizovanost“ svět ničí a to důvěrně známé se stává temným a cizím. A toto odcizení se sobě samému zobrazuje Gombrowicz bravurně.

Je ovšem důležité chápat perspektivu jeho románu. Celý se odehrává v hlavě hlavního hrdiny Witolda. Čtenář může mít pocit, že je účasten skutečnému dialogu, že už konečně vidí další postavy, jenže vždy je to iluze! Proto jsme jako nástroj pro zobrazení Witoldovy

perspektivy, která porcuje svět na detaily, z nichž si hrdina skládá svůj vlastní kosmos, vlastní smysl světa, zvolili kamery. Divák tak před sebou vždy uvidí dvě možnosti – objektivní svět celku, reprezentovaný živým tělem herce, který ve vzdáleném domě večerí s dalšími lidmi, a záznam kamer, vysílaný jakoby přímo z hrdinova mozku a vybírající si z jeho celku vlastní perspektivy.

Ivan Buraj

HERCI O INSCENACI

Matyáš Řezníček (Witold)

Pro mě je to první setkání s Gombrowiczem – a hned velmi intenzivní. Jako autor mě fascinuje, vlastně píše stále jednu knihu, je hlavním hrdinou, nebo asi spíš antihrdinou všech svých příběhů. Herecky je pro mě nejobtížnější přijít na způsob, jak pracovat se subjektivitou versus objektivitou. V inscenaci je Witold vlastně jediným subjektem, všechno ostatní vnímáme jeho očima. Zároveň ale divák se na něj dívá jako na objekt... měl by tedy být schopen vnímat jeho duševní stavy a pochody mnohem intenzivněji, mnohem zjevněji. Takže se snažím hledat rovnováhu mezi expresí a niterností. Ale ona neexistuje. Je to stav blížký šílenství.

Pavla Beretová (Lulka)

Slovo, které mě v souvislosti s naší inscenací napadne? Něha. Nevím proč. Přitom Gombrowicz není zrovna něžný autor, *Kosmos* rozhodně není něžný román a naše inscenace asi taky nebude úplně nejněžnější. Přesto to tak cítím... je to něco uvnitř té věci, co je hluboce něžné.

Jan Bidlas (Fuks)

Pro herce je to zkušenost celkem frustrující... být pořád svázan přesnými pravidly, vědět, kde mám být a kam se dívat kvůli kameře, nesmět udělat chybu, nesmět vybočit... a přitom nemít žádnou nebo téměř žádnou zpětnou vazbu, žádnou komunikaci s diváky. O tom ale přesně Gombrowiczův román je... o společenské formě, která nás nutí chovat se určitým a nejiným způsobem, a o nemožnosti skutečné mezilidské komunikace, kterou to způsobuje.

KONTAKT PRO MÉDIA:

Kateřina Ondroušková

public relations Činohry a Laterny magiky

tel.: 224 901 236, mobil: 777 208 249, e-mail: k.ondrouskova@narodni-divadlo.cz

www.narodni-divadlo.cz, www.facebook.com/cinohrand

GENERÁLNÍ PARTNER

PARTNEŘI NÁRODNÍHO DIVADLA

ŠKODA

PIETRO FILIPI

PARTNEŘI INSCENACÍ

PARTNER PREMIÉROVÝCH VEČERŮ

MECENÁŠI NÁRODNÍHO DIVADLA

KOLOWRAT KRAKOVŠTÍ

Prof. Dr. Dajda Altenburg-Kohl

GENERÁLNÍ MEDIÁLNÍ PARTNER

HLAVNÍ MEDIÁLNÍ PARTNER INSCENACÍ

mediální skupina **mafra**

HLAVNÍ MEDIÁLNÍ PARTNER

 Český rozhlas

MEDIÁLNÍ PARTNEŘI

RESPEKT

